

του
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΡΛΟΠΟΥΛΟΥ*

Εθνική ενεργειακή στρατηγική στη χώρα των μύθων

Δεν υπάρχουν «μαύρα» ή «βρώμικα» καύσιμα, όπως άστοχα και κατά συρροή χαρακτηρίζονται ο λιγνίτης και ο λιθάνθρακας στη χώρα μας. Υπάρχουν ορθολογικές ή ανορθόδοξες, σύγχρονες ή ξεπερασμένες τεχνολογίες αξιοποίησής των και, πρωτίστως, τεχνολογικά ώριμες, οικονομικά αποδεκτές και εφοδιαστικά ασφαλείς εναλλακτικές επιλογές.

Το τελευταίο δεκάμηνο, οι προθέσεις της ΔΕΗ ΑΕ, καθώς και οι προτάσεις του Συμβουλίου Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής (ΣΕΕΣ) αναφορικά με την είσοδο του λιθάνθρακα στο εθνικό ενεργειακό μείγμα, βρέθηκαν στο επίκεντρο των συζητήσεων και πυροδότησαν σωρεία αντιδράσεων από την πλευρά περιβαλλοντικών οργανώσεων, τοπικών φορέ-

στροφή στη χορτοφαγία. Όσο και αν ακούγεται απλουστευμένο, τόσο η ενεργειακή οικονομία κάθε χώρας, όσο και η διατροφική οικονομία ενός ανθρώπου, διέπονται από ομόλογους κανόνες. Διαφοροποίηση πηγών, ευκολία υποκατάστασης, αποφυγή εξάρτησης, προστασία του περιβάλλοντος με τη στενά προσωπική όσο και την ευρεία έννοια του όρου.

Με την ιδιότητα του εργαζομέ-

επιτυχία, με αυστηρά, βεβαίως, θερμοδυναμικούς και επιχειρησιακούς όρους, ένα από τα δυσκολότερα ορυκτά καύσιμα παγκοσμίως. Σαφώς και υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς των λιγνιτικών μονάδων. Όμως, η ισοπέδωση είναι επιστημονικά ελεγχόμενη και οριακά προκλητική για τους συντοπίτες μου της Δυτικής Μακεδονίας. Μια περιοχή η οποία, δυστυχώς, κινδυνεύει να απαξιωθεί σαν στυμμένη ενεργειακή λεμονόκουπα.

• **Εξαντλήσαμε τις βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές αξιοποίησης του εγχώριου λιγνίτη;**

Αντί άλλης τεκμηρίωσης, σας μεταφέρω τα συμπεράσματα σχετικού συνεδρίου του ΤΕΕ με θέμα: «Το ενεργειακό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας σήμερα», που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 23-28 Μαΐου του 1977!

Τότε, λοιπόν, ως άμεση προτεραιότητα για τους ελληνικούς λιγνίτες προτάθηκε η αποδοτική εκμετάλλευση των κοιτασμάτων, η προστασία του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση βελτιωμένων διαδικασιών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Μετά από 32 χρόνια, έχω την αίσθηση ότι βρισκόμαστε σχεδόν στο ίδιο σημείο: εντατική εκμετάλλευση των κοιτασμάτων, προβλήματα στην περιβαλλοντική προστασία, καθυστέρηση στην ενσωμάτωση βελτιωμένων ενεργειακών τεχνολογιών.

Με εξαίρεση κάποιες αποσπασματικές δράσεις, δεν υπήρξε ποτέ σε εθνικό επίπεδο ένα χρονοδιάγραμμα συνεκτικών και μακροπρόθεσμων δράσεων βέλτιστης αξιοποίησης των ελληνικών λιγνιτών.

Εντελώς ενδεικτικά, συγκρίνετε απλά το πώς αξιοποιήθηκαν διαχρονικά οι δυνατότητες του σιδηροδρόμου στη Δυτική Ευρώπη σε σχέση με τη χώρα μας και θα έχετε μία ανάλογη εικόνα για το πώς αξιοποιήσαμε τους ελληνικούς λιγνίτες. Προφανώς και δε φταίει ο λιγνίτης.

• **Ο λιγνίτης και ο λιθάνθρακας μπορούν να αξιοποιηθούν ως καθαρές πηγές ενέργειας;**

Η ενεργειακή αξιοποίηση των ο-

ων, αλλά και πολιτικών σχηματισμών. Πριν από, περίπου, οκτώ μήνες, η απερχόμενη πολιτική ηγεσία του τέως ΥΠΑΝ αποφάσισε τον οριστικό αποκλεισμό τόσο του λιθάνθρακα όσο και της πυρηνικής ενέργειας, από το εγχώριο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο. Η σημερινή υπουργός, αρμόδια για θέματα ενέργειας, στο πλαίσιο των πρόσφατων προγραμματικών δηλώσεων, έβαλε τέρμα στις συζητήσεις και στους προβληματισμούς και τάχθηκε, επίσης, κατά του λιθάνθρακα και των πυρηνικών.

Είναι πραγματικότητα ότι η ηλεκτροπαραγωγή από ενεργειακά συστήματα υψηλής συγκέντρωσης ισχύος, συνοδεύεται από σημαντικές περιβαλλοντικές πιέσεις σε όλο το φάσμα της αξιοποίησής των, από την εξόρυξη της καύσιμης ύλης μέχρι την απόθεση των παραπροϊόντων. Παράλληλα, συνδέονται κατά περίπτωση με υψηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) ανά παραγόμενη μονάδα ενέργειας.

Το γεγονός, όμως, ότι τα στερεά ορυκτά καύσιμα σχετίζονται με υψηλά επίπεδα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σε καμιά περίπτωση δεν πυροδότησε αποφάσεις ή προτάσεις για ολοκληρωτικό αποκλεισμό τους από το ευρωπαϊκό και παγκόσμιο ενεργειακό ισοζύγιο. Η ανεξέλεγκτη κατανάλωση κρέατος ή γαλακτοκομικών σχετίζεται με υψηλά επίπεδα χοληστερίνης. Κανείς, όμως, δεν θα ισχυριζόταν ότι η βέλτιστη επιλογή απαιτεί τη μονοδιάστατη

νου στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Εφαρμογών Στερεών Καυσίμων του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΙΤΕΣΚ/ΕΚΕΤΑ), αλλά πρωτίστως ως κάτοικος της Δ. Μακεδονίας, θα ήθελα να καταθέσω μερικές απόψεις αναφορικά με τα επιχειρήματα που, ενδεχομένως, διαμόρφωσαν τις πρόσφατες εθνικές επιλογές στον τομέα της ενέργειας.

• **Οι λιγνιτικές μονάδες της χώρας μας είναι οι πλέον ρυπογόνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο;**

Ο βαθμός περιβαλλοντικής πίεσης μιας ηλεκτροπαραγωγικής μονάδας είναι συνάρτηση της εφαρμοζόμενης τεχνολογίας και, πρωτίστως, της ποιότητας του καυσίμου τροφοδοσίας. Ο λιγνίτης είναι το ορυκτό καύσιμο με την υψηλότερη ένταση άνθρακα και το περιβαλλοντικό του αποτύπωμα είναι το πλέον ισχυρό. Δεν υπάρχει σήμερα διαθέσιμη τεχνολογία η οποία μπορεί να δεσμεύει το διοξείδιο του άνθρακα με οικονομικά αποδεκτό κόστος. Γι' αυτό ακριβώς, μαζί με τους σταθμούς της ΔΕΗ, στη γνωστή λίστα με τις περισσότερο ρυπογόνες μονάδες, φιγουράρουν και λιγνιτικοί σταθμοί της Γερμανίας, της χώρας με τους πλέον αυστηρούς περιβαλλοντικούς περιορισμούς.

Στον αντίποδα, προκαλεί μόνιμη απορία στους μηχανικούς άλλων χωρών το πώς καταφέρνει η χώρα μας να αξιοποιεί με σημαντικότητα

* Χημικός μηχανικός, MSc.

ρυκτών καυσίμων με σχεδόν μηδενικές εκπομπές ρύπων, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες τεχνολογικές προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι μόνον. Στην κατεύθυνση αυτή, σημαντικότητας αριθμός βιομηχανιών, ερευνητικών κέντρων και εκατοντάδες ειδικοί επιστημονες εργάζονται σε ένα μακροπρόθεσμο ερευνητικό και επιδεικτικό σχέδιο. Το 2010 αναμένεται να ξεκινήσει σε επιδεικτικό στάδιο η παραγωγή ενέργειας σε θερμικούς σταθμούς ορυκτών καυσίμων, εφαρμόζοντας την τεχνολογία της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CO₂ Capture & Storage - CCS). Με τα σημερινά τεχνολογικά επίπεδα, το συνολικό κόστος δέσμευσης, μεταφοράς και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα σε ανθρακικούς θερμικούς σταθμούς ανέρχεται περίπου στα 65-70 ευρώ ανά τόνο CO₂. Οι σημαντικές τεχνικές βελτιώσεις που αναμένονται τα επόμενα έτη εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν, πριν το 2020, σε κόστος 20-25 ευρώ ανά τόνο CO₂. Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι το κόστος της τάξης των 7,5-8,5 cents/kWh για ηλεκτροπαραγωγή από άνθρακα, με τις σημερινές τεχνολογίες CCS, είναι συγκρίσιμο με το κόστος της ηλεκτροπαραγωγής με αιολική ενέργεια (6-8 cents/kWh) για τοποθεσίες με χαμηλές ταχύτητες ανέμου. Οι τεχνικές βελτιώσεις στα συστήματα CCS αναμένεται να μειώσουν το κόστος, μετά το 2020, σε επίπεδα των 6 cents/kWh και πλήρως ανταγωνιστικά με το μέσο κόστος παραγωγής αιολικής ενέργειας (5-6 cents/kWh).

Σε κάθε περίπτωση, οι μελλοντικοί λόγοι τιμής φυσικού αερίου/άνθρακα και οι τιμές ανά δικαίωμα εκπομπών CO₂ θα είναι οι καθοριστικοί παράγοντες κατά τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων σε νέες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με λιγνίτη, φυσικό αέριο ή ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

• **Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας μπορούν να υποκαταστήσουν τα στερεά ορυκτά καύσιμα;**

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σαφώς και συμβάλλουν στη διαφο-

ροποίηση του ενεργειακού μείγματος, είναι περιβαλλοντικά φιλικότερες συγκρινόμενες με τα ορυκτά καύσιμα και, γενικότερα, προωθούν την ανάπτυξη νέων υλικών και τεχνολογιών και προσάγουν μια εναλλακτική και σε κάθε περίπτωση θετική αντίληψη, στην κατεύθυνση αξιοποίησης των φυσικών πόρων.

Είναι, όμως, πραγματικά περίεργο ότι, ενώ είναι δεδομένο ότι οι τεχνολογίες των αιολικών πάρκων και των άλλων ΑΠΕ, μόνο συμπληρωματικά και υποστηρικτικά μπορούν να λειτουργήσουν σε ένα ηλεκτρικό σύστημα, εμφανίζονται ως κυρίαρχες τεχνολογίες για την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε ηλεκτρικό ρεύμα. Είναι τεχνολογικά αυθαίρετο και μεσοπρόθεσμα επικίνδυνο να περνάμε το μήνυμα ότι η λειτουργία των λιγνιτικών μονάδων στη Δυτική Μακεδονία ή η ενδεχόμενη λειτουργία λιθανθρακικών μονάδων είναι εθνική διαστροφή και οι εναλλακτικές λύσεις είναι θέμα «κυβερνητικών επιλογών». Με έκπληξη διαβάζω τακτικά στον αθηναϊκό Τύπο, με έντονη μάλιστα διάθεση καταγγελίας από την πλευρά των δημοσιογράφων ότι, για παράδειγμα, «...η ρυθμιστική αρχή ενέργειας προωθεί λιθανθρακικές μονάδες σε βάρος των φωτοβολταϊκών...». Συγκρίνουμε, δηλαδή, την ικανότητα μεταφοράς επιβατών του Intercity Θεσσαλονίκη - Αθήνα με αυτήν ενός ποδηλάτου της ίδιας διαδρομής!

Τρίτη 13 Οκτωβρίου 2009, 08:15, σε ώρα αναδυόμενης ενεργειακής αιχμής. Από τα εκατοντάδες εγκατεστημένα αιολικά ΜW, διαθέσιμα υπήρχαν μόνον 48,5. Τα υπόλοιπα δήλωναν «ωσεί παρών» και περίμεναν τον Αίολο να φυσήσει...

Ακόμη και αν γειμζαμε όλες τις ραχούλες με αιολικά πάρκα ή αν υποκαθιστούσαμε όλα τα συμβατικά μας αυτοκίνητα με υβριδικά, θα δίναμε ενδεχομένως απάντηση στον προσδιορισμό «πράσινη», αλλά δεν θα καλύπταμε το κυρίαρχο ζητούμενο, που δεν είναι άλλο από την «ανάπτυξη». Θα παραμέναμε συνεπείς καλοπληρωτές εισαγόμενης τεχνολογίας.

• **Έχουμε εναλλακτικές ενεργειακές επιλογές και ο λιθάνθρα-**

κας αποτελεί πραγματικά κάκι-στη επιλογή;

Οι επιλογές δεν είναι απεριορίστες:

- Εγχώριοι λιγνίτες: Η ποιότητά τους βάνει, συνεχώς, προς το χειρότερο, με προδιαγραφές εκτός των σχεδιαστικών ορίων των θερμοηλεκτρικών σταθμών. Ένα ποσοστό της τάξης του 50% της εγκατεστημένης ισχύος είναι υπέργηρο, ενώ το 2012 αναμένεται ιδιαίτερα κρίσιμο όσον αφορά στην ασφαλή τροφοδοσία των ατμοηλεκτρικών μονάδων.

- Φυσικό αέριο: Περιβαλλοντικά φιλικότερο σε σχέση με τα στερεά ορυκτά καύσιμα. Ιδανικό για κάλυψη φορτίων αιχμής, για βιομηχανική και οικιακή χρήση και όχι τόσο για ηλεκτροπαραγωγή και, κυρίως, συνοδεύεται από υψηλό κίνδυνο εξάρτησης. Δε θα αναφερθώ στην πρόσφατη διένεξη Ρωσίας - Ουκρανίας, που «πάγωσε» την Ευρώπη, επειδή μου δόθηκε η δυνατότητα να επισκεφθώ το «ναό» της «Gazprom» και αποκόμισα προσωπική εμπειρία του τι σημαίνει να διαχειρίζεσαι την ενεργειακή επάρκεια 500 εκ. καταναλωτών.

- Πυρηνική ενέργεια: Ως συνεταγμένη κοινωνία, εν έτει 2009, το αυτονόητο του διαχωρισμού κράτους και εκκλησίας το συζητάμε ακόμη με ύφος «συνωμοτικό». Περιμένει, λοιπόν, κανείς να μιλήσουμε σοβαρά για την «τρισεκτάστη»; Δυστυχώς, οι αγκυλώσεις στη χώρα μας δεν είναι πάντοτε δεξιά-αριστερά.

- Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας: Δε θα επιχειρηματολογήσω αναφορικά με τη δυνατότητα των ΑΠΕ στη χώρα μας. Το αφήνω σ' αυτούς, κυρίως πολιτικούς παράγοντες, που χρόνια τώρα ανέξοδα διατυμπανίζουν ως αναγκαία και ικανή συνθήκη για την αξιοποίηση των ΑΠΕ την ύπαρξη, απλώς, ηλιοφάνειας και αέρα. Κάτι ανάλογο με το syrtaki και τον mousakas για την περίπτωση της τουριστικής ανάπτυξης τη δεκαετία του 1970.

Όχι, λοιπόν, στο λιθάνθρακα, όχι σε νέες «μαύρες» λιγνιτικές μονάδες στη Δ. Μακεδονία, καμία συζήτηση για πυρηνικούς σταθμούς και, βεβαίως, μακριά από το «σιπτάκι» μας οι ανεμογεννήτριες. Το πώς θα αντιμε-

τωπιστεί το κρίσιμο πρόβλημα του ενεργειακού μας εφοδιασμού, προφανώς είναι ένα θέμα που αφορά το απρόσωπο κράτος και όχι βεβαίως εμάς.

• Η αξιοποίηση του εγχώριου λιγνίτη σε καινοτόμα ενεργειακά συστήματα χαμηλών εκπομπών ρύπων και υψηλού βαθμού απόδοσης, είναι πράσινη ανάπτυξη.

• Η συνδυασμένη ενεργειακή αξιοποίηση εγχώριου λιγνίτη και τοπικών, ευκαιριακών, χαμηλού κόστους βιομαζικών καυσίμων, είναι ο ορισμός της πράσινης ανάπτυξης.

• Η συντονισμένη προσπάθεια αξιοποίησης του ελληνικού λιγνίτη σε συστήματα αεριοποίησης, με δυνατότητα παραγωγής αερίου σύνθεσης, αλλά και υδρογόνου μεσοπρόθεσμα, σαφώς και είναι πράσινη ανάπτυξη.

• Η αξιοποίηση ξηρού κονιοποιημένου λιγνίτη σε αποκεντρωμένα συστήματα συμπαραγωγής μικρής κλίμακας, είναι πράσινη ανάπτυξη.

• Η κεφαλαιοποίηση και εξωστρέφεια της συσσωρευμένης τεχνολογίας στον τομέα αξιοποίησης των στερεών ορυκτών καυσίμων αποτελεί σημαντικότατο συγκριτικό πλεονέκτημα στην κατεύθυνση της πράσινης ανάπτυξης.

• Η διαφοροποίηση και διεύρυνση του εθνικού ενεργειακού μείγματος, είναι στρατηγικό πρόκριμα για πράσινη ανάπτυξη. Τα ενεργειακά «αυγά» δεν μπαίνουν ποτέ σε ένα μόνον καλάθι.

Οι ενεργειακές πηγές δεν διέπονται από κώδικες της καθημερινής μας συμπεριφοράς. Δεν υπάρχουν «μαύρα» ή «βρώμικα» καύσιμα, όπως άστοχα και κατά συρροήν χαρακτηρίζονται ο λιγνίτης και ο λιθάνθρακας στη χώρα μας. Υπάρχουν ορθολογικές ή ανορθόδοξες, σύγχρονες ή ξεπερασμένες τεχνολογίες αξιοποίησής των και, πρωτίστως, τεχνολογικά ώριμες, οικονομικά αποδεκτές και εφοδιαστικά ασφαλείς εναλλακτικές επιλογές. Και, βεβαίως, υπάρχουν χώρες, οι οποίες επενδύουν σοβαρά στις τεχνολογικές και ερευνητικές προκλήσεις αιχμής, αλλά και χώρες οι οποίες απλά, εδώ και πενήντα χρόνια, «παράκολουθούν τις εξελίξεις...».

εωρεΐται ότι τα αυθαΐρετα που δημιουργήθηκαν μετά το Ν. 1337/1983 έπρεπε να είχαν κατεδαφιστεί

και κάθε μεταγενέστερη διάταξη, η οποία νομιμοποιεί ή εξαιρεί από την κατεδάφιση αυθαΐρετα είναι αντισυνταγματική, ερμηνεύοντας το Σύνταγμα και την πολεοδομική νομοθεσία.

Εκδόθηκαν, όμως, νόμοι και αποφάσεις (άρθρα 22, 31 ΓΟΚ, ΥΑ 9732/2004/Β-468, 9726/2004/Β-468, 7587/2004, Ν.3044/2002, ΠΔ 267/98, απόφ. 3941/04, 10014/04, Ν. 3399/05, απόφ. 331652/06), με τα οποία νομιμοποιούνται ή τακτοποιούνται αυθαΐρετα, ακόμη και σε δάση.

Ο Νόμος 3766/2009 τακτοποιεί λειτουργικά αυθαΐρετα σε ξενοδοχεία, με επιβολή χρηματικού προστίμου. Είναι προφανές ότι οι επαγγελματίες που θα πληρώσουν δεκάδες χιλιάδες ευρώ θα έχουν την πεποίθηση ότι τακτοποίησαν τα αυθαΐρετα, στα οποία, με ελλειπείς ελέγχους πυρασφάλειας και στατικότητας, θα μείνουν άνθρωποι.

Ο Νόμος και το Σύνταγμα δεν ξεχωρίζουν τα αυθαΐρετα σε κτίρια γεωργικά ή δημόσια, σε επεκτάσεις καταστημάτων, ξενοδοχείων, μέχρι τόσο εμβადόν ή διαστάσεις.

Ένας νόμος τροποποιείται με άλλον, αλλά η αντισυνταγματικότητα κάθε τακτοποίησης είναι διαφορετικής βάσης, χωρίς διακρίσεις σε λειτουργική, φορολογική, ΙΚΑ. Γιατί να εξαιρούνται μικρές υπερβάσεις διαστάσεων και καλύψεων, αφού για κάποιον γείτονα ελάχιστο επιπλέον ύψος μπορεί να κόβει θέα, υποβαθμίζοντας τις συνθήκες διαβίωσης. Πώς τακτοποιούνται ξενοδοχεία και γεωργοκτηνοτροφικά κτίρια, ακόμη και σε δάση.

Η επιλεκτική τακτοποίηση κάποιων αυθαΐρετων ίσως έρχεται σε σύγκρουση με άλλα συνταγματικά δικαιώματα του πολίτη.

Ουδέποτε έγινε ανάλογος ντόρος για τις ανωτέρω τακτοποιήσεις, με δυσμενέστερα αποτελέσματα στο περιβάλλον από τα ημιυπαίθρια.

Το άρθρο 24 του Συντάγματος α-

ναφέρεται στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά στο ίδιο άρθρο αναφέρεται:

«...Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης...».

Επομένως, η προστασία του περιβάλλοντος διέπεται από κανόνες τεχνικούς και επιστημονικούς.

Γεννάται το ερώτημα εάν σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης, η αλλαγή χρήσης, που πιθανό να μη μετατρέπεται σε κύρια και η με αυτόν τον ειδικό τρόπο αύξηση του ΣΔ, η τοποθέτηση, δηλαδή, παραθύρου αξίας 300 ευρώ, το οποίο μπορεί και εποχιακά να μπει-νοβγαίνει, βλάπτει το περιβάλλον, υποβαθμίζει την ποιότητα διαβίωσης των κατοίκων ή εάν τούτο είναι μαχητό.

Η επιβάρυνση του δομημένου περιβάλλοντος δεν εξαρτάται από μία συμβατική έννοια, αλλά από πραγματικά γεγονότα, συνεκτίμηση παραμέτρων και κανόνων της επιστήμης, όπως ο όγκος του κτιρίου, το περίγραμ-

μα, η κάλυψη, το ύψος, οι πλάγιες αποστάσεις.

Στη συνήθη και βιοκλιματική οικοδομική, καθοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον ηλιασμό, τη σκίαση, το φωτισμό, τον αερισμό, τη σηραγοποίηση του αέρα, την ανεμοσκόπηση, είναι ο όγκος, οι διαστάσεις, το ύψος

του

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΜΑΝΙΑΤΑΚΗ*

των κτιρίων, τα οποία δεν επηρεάζονται από τα ημιυπαίθρια.

Κατά σύμβαση, το πατάρι των καταστημάτων δεν μετρά στο ΣΔ με τον ΓΟΚ 1973, ενώ μετρά κατά ΓΟΚ 1985. Κατά σύμβαση ο μηχανολογικός όροφος και τα έρκερ μετρούν ή όχι στον ΣΔ.

Θα μπορούσε να αναφέρεται κάποιος δεκάδες παραδείγματα, στα οποία κτίρια χωρίς υπέρβαση του ΣΔ,

ράδειγμα, ειδικό κτίριο με μηχανολογικό όροφο, εξάντληση του ΣΔ, συγκρινόμενο με αντίστοιχο χωρίς τον μηχανολογικό όροφο με ίδιο ΣΔ και κάλυψη και μετατροπή Η/Χ, επιβαρύνει περισσότερο το δομημένο περιβάλλον, διότι έχει περισσότερο όγκο και μεγαλύτερο ύψος.

Κτίριο με δόμηση 400 τ.μ. με ισόγειο κατάστημα 200 τ.μ. και ύψους 6,0 μ., πρώτο και δεύτερο όροφο από 100 τ.μ. ύψους 3,0 μ. με ανοικτά ημιυπαίθρια, συγκρινόμενο με κτίριο αναπτυσσόμενο σε ισόγειο κατάστημα 200 τ.μ. ύψους 6,0 μ. και πατάρι 100 τ.μ., με πρώτο όροφο 100 τ.μ. ύψους 3,0 μ. με ημιυπαίθρια που άλλαξαν χρήση, επιβαρύνει περισσότερο το δομημένο περιβάλλον, διότι έχει επιπλέον έναν όροφο και 300 κυβικά.

Επομένως, ο χαρακτηρισμός μόνο αυθαΐρετης χωρίς άδεια κατασκευής δεν συνδέεται με την επέλευση βλάβης και προστασίας των αγαθών που προβλέπονται στο άρθρο 24.

Πρέπει να επιδιώκεται η πρακτική ισορροπία με βάση τα νομικά και πραγματικά δεδομένα. Διαφορετικά, η απόλυτη καταστολή οδηγεί στο άτοπο, το κτίσμα υποχρεωτικά να κατεδαφίζεται, αφού απαγορεύεται η τακτοποίησή του και παρά ταύτα να είναι δυνατή η ανέγερση στο ίδιο οικόπεδο με αντικειμενικές προϋποθέσεις κτίσματος με το ίδιο περίγραμμα, την ίδια κάλυψη, τις ίδιες πλάγιες αποστάσεις, αλλά με μεγαλύτερο όγκο, μεγαλύτερο ύψος, μεγαλύτερο αριθμό ορόφων και μεγαλύτερη συνολική δόμηση και τούτο να εγκριθεί από την πολεοδομική υπηρεσία.

Σύμφωνα με τα άρθρα 17, 119, 1 του 1337:

α «...κτίσματα ή κατασκευές που ανεγείρονται μετά την 31-1-83... κατεδαφίζονται υποχρεωτικά».

β «...Εις περιπτώσεων εργασιών δ'ων μετατρέπεται χώρος του κτιρίου εις χώρον ανεπιτρέπτου κατά τας διατάξεις του παρόντος χρήσεως, διατάσσεται η κατεδάφισης μόνον των έργων τούτων».

γ «Η ανέγερσις κτιρίων και η εν γένει εκτέλεσις δομικών εργασιών... Κατ'εφαρμογήν του παρόντος Κανονισμού οι εν αυτώ τεχνικοί όροι νοού-

* Πολιτικός μηχανικός

νται υπό τας εις τα ετόμενα άρθρα καθοριζόμενας σημασίες».

Διαπιστώνουμε ότι η γραμματική διατύπωση και ο σκοπός του νομοθέτη ξεχωρίζει την ανέγερση από τις δομικές εργασίες, ξεχωρίζει την αλλαγή χρήσης, τονίζοντας ότι νοούνται οι τεχνικοί όροι που χρησιμοποιούνται με τις καθοριζόμενες σημασίες.

Σαφώς η αλλαγή χρήσης ημιυπαίθριου δεν αποτελεί ανέγερση, αλλά εργασίες μετατροπής χρήσης νομίμως υφιστάμενης.

• Η 10/09 γνωμοδότηση του ΑΠ αναφέρει:

«...εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του άρθρου 17 του Ν. 1337/83 μόνο, όμως, ως προς την επιβολή προστίμου ή αν για την αλλαγή χρήσης έχουν εκτελεσθεί δομικές κατασκευές μόνο ως προς την επιβολή προστίμου και την κατεδάφισή τους. Επομένως, σε καμία περίπτωση αλλαγής χρήσεως και μάλιστα είτε η αλλαγή αυτή συνοδεύεται από δομικές κατασκευές είτε όχι, δεν προβλέπεται από το νόμο ως κύρωση η απαγόρευση της μεταβίβασης του ακινήτου και μάλιστα με συνέπεια ακυρότητας».

Εάν η αλλαγή χρήσης ήταν όμοια με την έννοια της ανέγερσης αυθαίρετου και όχι ειδική μορφή, δεν θα δεχόταν ο ΑΠ τη σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί αυτής και δεν θα γνωμοδοτούσε ότι είναι νόμιμη η μεταβίβασή τους, αφού ρητά απαγορεύεται από το Νόμο.

Ανάλογα η απόφαση ΑΠ 533/2007:

«...αυθαίρετα, όμως, κτίσματα ή κατασκευές, κατά την έννοια της ανωτέρω απαγορευτικής διατάξεως προδήλως θεωρούνται τα οικοδομήματα και εν γένει κατασκευές που έχουν ανεγερθεί κατά παράβαση των οικείων πολεοδομικών διατάξεων, έχουν, δε, αυτοτελή ύπαρξη και είναι δεκτικά μεταβίβασης σε τρίτους ή συστάσεως εμπράγματων επί αυτών δικαιωμάτων... Επομένως η κατά τα προεκτιθέμενα απαγόρευση της διαθέσεως ή συστάσεως εμπραγμάτων δικαιωμάτων δεν εκτείνεται και στα οικοδομήματα εκείνα... που μεταγενέστερα έγιναν εντός αυτών για την καλύτερη εξυπηρέτηση του σκοπού τους, διαρρυθμίσεις ή προσθήκες χωρίς την α-

παιτούμενη προς τούτο οικοδομική άδεια».

• Τι σημαίνει αλλαγή χρήσης ημιυπαίθριων στην πραγματικότητα:

- Αυθαίρετη και χωρίς άδεια αλλαγή χρήσης.
- Δημιουργεί αύξηση του συντελεστή δόμησης.
- Δεν αλλάζει την κάλυψη του οικοπέδου.

τητα πληρωμής του μέσου νοικοκυριού.

• Εξασφάλιση περιβαλλοντικής ανταποδοτικότητας, δημιουργώντας ένα ποσοστό πράσινης στέγης, δώματος, κατακόρυφων κήπων ανάλογα με το εμβαδόν των.

• Να σταματήσει κάθε δυνατότητα αυθαιρεσίας στο μέλλον.

Τούτο μπορεί να γίνει με ένα νόμο μιας σελίδας.

Να αντιμετωπισθεί ως κοινωνικό θέμα για τη δημιουργία του οποίου έχει ευθύνη η διοίκηση, το κράτος με τις πράξεις και τις παραλείψεις των.

Έχουν ευθύνες διότι ενώ γνώριζαν

προκλήτων καταστημάτων ονομάζεται ημιυπαίθριο από Πολεοδομίες.

Είναι σαφές ότι ο ημιυπαίθριος χώρος βελτιώνει τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων διότι:

- Δημιουργεί πλαστικότητα στις όψεις των κτιρίων εναλλάσσοντας το συμπαγές με το κενό, δημιουργώντας επιφάνειες στις οποίες το φως διασχέται ή εισχωρεί ενεργοποιώντας μορφολογικά κάθε εσοχή και όγκο.

- Αναπτύσσεται ένας διάλογος όγκου και χώρου. Ο χώρος που περιβάλλει το κτίριο διεισδύει μέσα του και γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι της σύνθεσης.

- Δημιουργεί μία συνέχεια ανάμεσα στο εσωτερικό και το εξωτερικό της κατοικίας. Παρεμβάλλεται ανάμεσα στο κτίριο και το περιβάλλον.

- Συμφιλιώνει τους δύο χώρους ως προς το φως, τον ήλιο, τους ανέμους, τη θέα.

- Δημιουργεί ιδιωτικότητα στην αστική αυλή, η οποία τόσο λείπει στο σύγχρονο γκριζό τρόπο διαβίωσης.

Το στοιχείο της εσωτερικής αυλής είναι κοινό γνώρισμα στις κατόψεις των αρχαίων ελληνικών σπιτιών της ρωμαϊκής και της βυζαντινής κατοικίας, της κατοικίας στα χρόνια της τουρκοκρατίας στο αθηναϊκό και στο νησιωτικό σπίτι, στα σπίτια του βουνού της Μακεδονίας και μαρτυρεί ότι ο βίος των Ελλήνων είναι υπαίθριος.

Η χρήση και εκμετάλλευσή του είναι από τα βασικά στοιχεία της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής της φιλικής με το περιβάλλον.

Η αδυναμία της διοίκησης να εφαρμόσει το νόμο δεν μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό δικαιωμάτων, στην υποβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής και διά τούτο θα πρέπει να εξεταστεί με προσοχή η κατάργηση ή ο περιορισμός των.

Εξάλλου, ο κοινός νομοθέτης μπορεί να τροποποιεί πολεοδομικές ρυθμίσεις εφόσον η εισαγόμενη ρύθμιση αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. ΟΛΣΤΕ-1528/2003.

Επειδή (ΣΤΕ-1071/1994), τα διατάγματα που αφορούν ΣΔ είναι κανονιστικά πρέπει πριν την έκδοσή τους να τύχουν επεξεργασίας από αυτό.

- Δεν αλλάζει τις πλάνιες αποστάσεις.
- Δεν αλλάζει το συντελεστή όγκου.
- Δεν επηρεάζει τις συνθήκες αερισμού, φωτισμού, ηλιασμού όμορων ιδιοκτησιών.
- Δεν αλλοιώνει το έδαφος.
- Δεν επηρεάζει την αντισεισμική συμπεριφορά του κτιρίου.
- Δεν αλλοιώνει το περίγραμμα του κτιρίου.

Συμπέρασμα – Πρόταση

- Επιβολή προστίμου με δυνατό-

τι συνέβαινε, δεν έπρATTAN τύποτα να το σταματήσουν. Αντίθετα, με τις πρακτικές τους (πληρωμή ενσήμων, ΤΑΠ στους Δήμους, φόρο μεταβίβασης, εγκύκλιος 1026525/83/Β0013), δημιουργούσαν την πεποίθηση στους πολίτες ότι το κράτος τα ανέχεται επειδή εισπράττει έσοδα και ασφαλιστικές εισφορές και θα τα τακτοποιήσει όπως έπραξε στο παρελθόν.

- Μη δημιουργία σύγχυσης στο νομοθέτη, όπως όταν το κλείσιμο